

Oskar Georg Siebert

Jednou cizincem, provždy cizincem

Je zločin narodit se jako Němec?

Oskar Georg Siebert

Jednou cizincem, provždy cizincem

Je zločin, narodit se
jako Němec?

Autobiografický román

Copyright

Jednou cizincem, provždy cizincem

© Oskar Georg Siebert

Překlad autobiografického románu

Oskara Georga Sieberta

Einmal ein Fremder, immer ein Fremder

První vydání: united-p.c. Verlag A-7311 Neckenmarkt (April 2015)

Překlad do češtiny: Daniela Siebert M.A.,

Oskar Georg Siebert a Jiří Vlasák

Úprava českého textu: Monika Bartošová (Praha)

Fotografie z privátního archivu autora

Fotografie titulní stránky: Michal Pandula (Brno)

Grafická úprava: Jaroslav Sika (Teplice))

Vydal: Martin Koláček – E-knihy jedou

Praha, 2017

ISBN:

978-80-7589-097-9 (ePub)

978-80-7589-098-6 (mobipocket)

978-80-7589-099-3 (pdf)

Život je hra,
ve které jsi pouhou loutkou.
Ty máš jenom
jejich hru hrát...

NE!

Braň se,
bojuj a křič,
osvobod' se od pout,
která omezují tvou svobodu.

Pokus se hrát
pouze svou vlastní hru.
Neboť potom, ale pouze potom,
zůstaneš provždy "JÁ".

Opona padá,
v hledišti je ticho.
Nikdo ti netleská.

Je konec hry
a život,
život jde dál...

I. kapitola

Moje rodina

Maminka

Moje maminka se narodila 11. ledna 1920 v Praze jako nejstarší z pěti dětí Marie a Antonína Bartošových a byla pokřtěna po své mamince. Rodina Bartošových bydlela nejprve v Karlíně a později v Košířích a v téměř pravidelných dvouletých intervalech do ní přibývaly další děti. Po Marii přišel Václav, po něm Anna a další byl Antonín. Jako poslední se po delší přestávce 7. června 1936 narodil nejmladší Miroslav. Ještě před německou okupací Prahy otec Antonín od rodiny odešel. A tak zůstala Marie Bartošová v Košířích sama, s dětmi a s hospodou U Bartošů, kterou tu společně s manželem před časem otevřeli.

Když otec takto opustil rodinu, musela Marie jako nejstarší dítě přerušit školu a začít pomáhat v hospodě. Marně se ředitel školy snažil její matku přemluvit, aby nechala dceru studovat. Patřila mezi nejlepší nejen ve třídě, ale i na celé škole a ředitel doporučoval, aby přestoupila na gymnázium a později studovala dál. Na to však nebylo dost peněz a navíc paní Bartošová na vedení hospody sama nestačila. Výborně vařila, proto se starala hlavně o přípravu jídel a Marie měla za úkol obsluhovat hosty.

Mariina matka se již v sedmnácti letech musela vdávat, takže se ani nevyučila. A později se stala kuchařkou v hospodě U Bartošů. Proto byla přesvědčena, že ani její dcera nepotřebuje žádnou školu na to, aby jednou rodinný podnik vedla. Marie tedy studia definitivně ukončila, aby svou práci pomohla získat vzdělání mladším sourozencům.

Jednoho dne přišel do hospody U Bartošů nový host. Objednal si pivo, dva utopence s chlebem a celou dobu Marii pozorně sledoval, což jí bylo dost nepříjemné. Při placení se na ni podíval a prohlásil, že na to, aby obsluhovala hosty, je jí škoda, a že si zaslouží lepší budoucnost. Potom ještě řekl, že by ji rád pozval do barrandovských filmových ateliérů, kde se

příští týden koná výběr komparzistů do jeho nového filmu. Na zadní stranu účtenky napsal své jméno a číslo telefonu, na které mu má Marie zavolat, jestli se rozhodne nabídku přijmout.

Marie byla nadšená, ale maminka o tom nechtěla ani slyšet. Kdo ví, jaké s ní má ten chlap úmysly, a potom – kdo se postará o obsluhu? Marie se snažila mamince vysvětlit, že bude nadále v hospodě pracovat, a že si u filmu může vydělat hezké peníze. Vždyť museli každou korunu několikrát obrátit. Po dlouhém přemlouvání maminka konečně svolila, že Marie může na Barrandov jet, ale s tím chlapem si rozhodně nemá nic začínat. Jak se později ukázalo, byl tím neznámým hostem v hospodě U Bartošů pan Martin Frič, slavný český filmový režisér. Friče na Marii zaujala nejen pěkná štíhlá postava, hezké nohy a dlouhé světlé vlasy, ale i její suverénní vystupování.

V den konkurzu Marie požádala Václavova kamaráda, který měl motorku, aby ji odvezl na Barrandov. Předem se ovšem ohlásila u pana Friče, že na výběr přijede. Po krátkém rozhovoru za přítomnosti několika dalších pánů od filmu se měla před nimi procházet sem a tam, odpovědět na jejich otázky a přednést básničku. Fotograf s ní pak udělal několik snímků.

Marie, rozená Bartošová 11. 1. 1920 - 21. 6. 1997

Za pár dní obdržela pozvání do hostivařských filmových ateliérů, aby podepsala svou první uměleckou smlouvu jako filmová komparzistka. A tak se Marie, servírka z hospody U Bartošů, ve svých osmnácti letech stala také statistikou ve filmových ateliérech v Hostivaři i na Barrandově.

Mzda vyplácená u filmu a také noví hosté z barrandovských ateliérů, kteří hospodu U Bartošů začali pravidelně navštěvovat, zlepšili finanční situaci celé rodiny. Marie byla stále častěji obsazována do různých komparzních rolí, hrála například ve snímcích „*Dívka v modrém*“, „*Eva tropí hlouposti*“ a v řadě dalších.

Marie Bartošová ve filmu „*Rosen in Tirol*“

V roce 1939 ji Martin Frič angažoval do jednoho ze svých nejslavnějších filmů „*Kristián*“, kde titulní roli ztvárnil populární český filmový herec Oldřich Nový. Po obsazení Prahy Němci se Marie objevila jako komparzistka i v několika filmech, které točily německé filmové společnosti jak v Hostivaři, tak i na Barrandově. V roce 1940 byla vybrána do komparzu pro film „*Rosen in Tirol*“, který se natáčel v rakouském Zell am See a v hostivařských filmových ateliérech.

Otec

Můj otec Ludwig August Richard Georg Siebert poprvé spatřil světlo světa 17. května 1902 v Berlíně. Jeho otec Oskar Siebert se narodil 8. srpna 1871 v Kölnu (dříve Cöln) a později se odstěhoval se svými rodiči do Berlína. V Berlíně poznal též svou ženu, Martu Greiserovou. Oskar Siebert pocházel z celkem zámožné rodiny a do roku 1919 vlastnil v Berlíně přímo na Kurfürsterdammu dva biograpy a též dům ve čtvrti Wilmersdorf, v ulici Babelsbecker číslo 40. Jeho manželka patřila tehdy k prominentním dámám Berlína.

Oskar Siebert miloval koně a k jeho zálibám patřilo i sázení na dostizích. Rodinný majetek umožňoval, aby můj otec Georg nemusel chodit do běžné školy a měl vlastního učitele, který jej vyučoval doma. K desátým narozeninám dostal malý Georg kromě jiných dárků také poníka a vozík. Nejoblíbenější zábavou pak pro něj bylo kočírovat vozík s poníkem a můžeme tak jen s malou nadsázkou říci, že se rád a často projížděl po Kurfürsterdammu ve vlastním kočáře.

Když se 4. listopadu 1919 Marta Siebertová vrátila se synem z nákupu, našla manžela v jeho pracovně mrtvého. Seděl ve svém křesle předkloněn přes psací stůl, na zemi ležel revolver. Pozdějším vyšetřováním bylo konstatováno, že se Oskar Siebert pravděpodobně sám zastřelil. Zda to byla skutečně sebevražda, nebo vražda, se dále neřešilo, přestože sousedé

na policii vypověděli, že slyšeli v domě výstřel, po němž dva muži ve spěchu opustili byt Siebertových. Jelikož Oskar často sázel na dostizích značné částky, vznikla teorie o sebevraždě jako o zoufalém východisku z tíživé situace.

Jeho skonem rodina ztratila nejen živitele, ale i veškerý majetek, neboť se přihlásila řada věřitelů, kteří si téměř všechno rozebrali. Z Marty a jejího syna se tak ze dne na den stali prakticky bezdomovci. Oskarův společník a přítel rodiny, nyní též jeden z věřitelů, převzal dům v ulici Babelsbecker 40 a zachoval se poměrně velkoryse, když nechal Martu s Georgem, kterým hrozilo vystěhování, i nadále bydlet v jejich luxusním čtyřpokojovém bytě. Z vlastníků však rázem byli podnájemníci. Jaksi z milosti a díky přímlově několika přátel bylo Martě nabídnuto místo biletářky v jednom z jejich dřívějších biografů.

Stoupající inflace v Německu postihla i Siebertovy, a tak si Georg ve svých osmnácti letech začal hledat zaměstnání. Finančně je také na hranici svých možností podporoval Martin bratr Artur. V té době bohužel Marta onemocněla rakovinou.

Zásluhou někdejších známostí Oskara Sieberta s řadou podnikatelů a majitelů tehdejších filmových společností dostal mladý a nezkušený Georg nabídku pracovat u jedné produkční filmové společnosti se sídlem v Babelsbergu, což byla tehdy samostatná čtvrť Berlína. Georg začínal nejprve psaním organizačních příprav pro realizaci filmů a později byl pověřován i zodpovědnějšími činnostmi přímo při natáčení. Hledal stále nová a nová uplatnění a zažádal si i o místo asistenta kamery.

Jednoho dne v roce 1924 se ho filmový režisér Gernot Bock–Stieber zeptal, zda by nechtěl převzít funkci samostatného kameramana jeho filmu „*Höhenfieber*“: Georg tuto výzvu přijal, ale už během natáčení pochyboval, zda práce za kamerou skutečně naplňuje jeho očekávání. Stálé opakování stejných záběrů bylo pro něj příliš stereotypní a „*Höhenfieber*“ zůstal jediným filmem, který jako samostatný kameraman natočil. Po této

zkušenosti se Georg vrátil opět do produkce a nadále spolupracoval na organizačních přípravách pro natáčení filmů.

Georg Ludwig August Richard Siebert 17. 5. 1902 – 1. 6. 1959

V září 1933 dostal společně s Erichem Roehlem nabídku od společnosti K.M.R. - Tonfilm GmbH Berlín na místo vedoucího produkce (Aufnameleiter) pro film „*Wen ich König wär!*“ V letech 1934 a 1935 zaměstnal Georga režisér Johann Alexander Hübler-Kahla jako asistenta režie při natáčení prakticky prvního zvukového filmu v Berlíně. Šlo tehdy o snímek „*Durch die Wüste*“ dle knižní předlohy Karla Maye. Následovaly filmy „*Lärm um Wiedemann*“, v letech 1935 až 1936 „*Ritt durch die Wüste*“, „*Der geheimnisvolle Mister X.*“ a „*Das Veilchen von Potsdamer Platz*“. Georg však poměrně těžko snášel hektické situace při natáčení. Filmová technika byla teprve v začátcích, o poruchy a nejružnější selhání nebyla nouze, a štáb tak musel velice často improvizovat. Proto se chtěl Georg více soustředit na samotnou přípravu a organizaci celého natáčení než na práci přímo „na place“.

Přibližně až do roku 1938 nebyly v Berlíně žádné stálé filmové ateliéry. Místa, kde se tehdy filmy natáčely, byla roztroušena po celém městě a šlo o nejrůznější prázdné haly nebo i provizorní kulny. Proto se malé produkční firmy začaly spojovat a zaměřovat na místa s dostatečným prostorem, zázemím a s odpovídajícím vybavením a technikou. To byl prakticky nový začátek pro Jofa-Ateliers (Berlin-Johannisthal), Ufa-Ateliers (Neubabelsberg) nebo Tobias-Atelier (Berlin-Grünwald). V těchto letech se také začaly stavět nové filmové ateliéry v Babelsbergu u Berlína. Byla zde založena filmová společnost Terra-Filmkunst GmbH Berlín pod vedením Horsta Tostena.

Právě od této společnosti dostal na základě svých dosavadních zkušeností nabídku Georg Siebert a stal se členem produkčního štábu. Už v roce 1938 přebírá úlohu vedoucího produkce pro natáčení filmů „*Nanu, Sie kennen Korff noch nicht?*“ a „*Ich liebe Dich*“. V roce 1939 byl s kolegou Hanesem Neudorfem v produkčním týmu dalších filmů, jako například „*Im Namen des Volkes*“, „*Wer küsst Madeleine*“ nebo „*Alarm auf Station III*“. S Hanesem Neudorfem byl také vedoucím produkce filmu „*Sein Sohn*“ podle scénáře Wallyho Celera a Petra Paula Brauera, jenž snímek rovněž režíroval.

V Německu již v té době vládla nacistická strana, která zavedla dosti přísnou cenzuru nejen v tisku, ale i v celé kultuře. Pociťovali ji i filmoví tvůrci a produkční štáby. Kvůli zásahům tehdejšího ministerstva propagandy musel být scénář k filmu „*Sein Sohn*“ několikrát přepisován, což vedlo ke zpoždění celého natáčení.

Jako člen produkčního štábu Georg Siebert často cestoval. Jezdil na obhlídky míst pro plánovaná natáčení, uzavíral smlouvy na pronájem filmových ateliérů, techniky a personálu, připravoval castingy zahraničních herců a statistů. Často zajížděl třeba do Polska a ani Praha, město uprostřed Čech, mu nebyla neznámá. V té době německé filmové společnosti natáčely své filmy převážně v tamějších nejmodernějších evropských filmových ateliérech v Hostivaři a na Barrandově.

Georg nebyl politicky angažován, plně se věnoval pouze své práci v produkčním štábu u Terra-Filmkunst GmbH v babelsberských ateliérech. Doposud žil se svou matkou v jejich bytě v ulici Babelsbeger číslo 40 a každý den, když se vrátil domů, musel jí vyprávět o své práci, o úkolech, které právě řeší, o problémech, s nimiž se setkává. A matka se mu snažila radit a také ovlivňovat jeho rozhodnutí. Nepochybně měla organizační schopnosti a chtěla je synovi předat, dalo by se snad říci, i vnutit. Byla přesvědčena, že Georg bez její podpory svou práci sám nezvládne, myslela si dokonce, že díky jejím radám se časem může propracovat až do vedení společnosti Terra-Filmkunst GmbH.

Pro Georga bylo v jeho osmatřiceti letech často velice těžké přimět matku, aby respektovala také jeho názory a představy. Stávalo se, že s ním jednala jako s nezletilým chlapcem, její žárlivost byla až chorobná a vůbec si neuměla představit, že by se mohl jednou oženit, mít vlastní rodinu a žít nezávisle na jejím vlivu.

Kompletní filmografii Georga Sieberta najdete na konci knihy.
„Lexikon der abendfüllenden deutschsprachigen Spielfilme“

Rok 1938 – okupace Československa

Na základě dohody o odstoupení pohraničních území Československa obývaných německou menšinou, která byla podepsána 30. 9. 1938 na konferenci v Mnichově představiteli Německa (A. Hitler), Itálie (B. Mussolini), Velké Británie (N. Chamberlain) a Francie (E. Daladier), prolomila v říjnu 1938 vojska německého Wehrmachtu hranice mezi Československou republikou a Německem. Sudetoněmečtí občané vítali okupanty jako osvoboditele. Na základě další dohody z roku 1939 byli příslušníci československé armády odzbrojeni a německý Wehrmacht pochodoval bez jakéhokoliv odporu až do Prahy.

Adolf Hitler jmenoval SS-Obergruppenführera Reinharda Heydricha říšským protektorem pro Čechy a Moravu a 15. 3. 1939 byl vyhlášen „Protektorát Böhmen und Mähren“. Po nástupu Reinharda Heydricha začalo pod jeho velením očišťování národa od Židů. Židovské obchody byly příslušníky NSDAP vykradeny, zničeny, veškerý židovský majetek byl zabaven a propadl Velkoněmecké říši. Židé, kteří se snažili odporovat, byli pronásledováni, honěni jako zvířata a věšeni na pouliční osvětlení. Celé rodiny byly zatýkány a deportovány do koncentračních táborů. Němci nepronásledovali pouze Židy, ale i Čechy organizované v odborech a odpůrce fašismu. Česká inteligence a komunisté byli zatýkáni a deportováni do pracovních táborů nebo na práci do Německa.

Ze dne na den byla jména měst a ulic přejmenována, nápisy na tabulkách a ukazatelích byly uvedeny nejprve německy a teprve potom česky. Úředním jazykem se stala němčina. Silniční provoz byl přes noc změněn z levé na pravou stranu. Veškerá zodpovědná místa na úradech byla obsazena Němci nebo příslušníky NSDAP. Velení československé policie převzalo na Heydrichův rozkaz německé gestapo. Byl vyhlášen zákaz sbromažďování. Heydrich vládl z Pražského hradu nad českým národem pevnou rukou. Vyžadoval od Čechů nejen poslušnost, ale i spolupráci. Každé provinění proti novému režimu bylo trestáno buď zatčením a deportací do koncentračního tábora nebo dokonce okamžitým zastřelením.

Většina Čechů a Moravanů žila v obavách. Lidé měli strach před vlastními sousedy a přáteli. Stačilo poubé podezření z odporu k nacionálnímu socialismu a celé rodiny skončily v koncentračních táborech. Pouze malé části umělců, intelektuálů a lidí židovského původu se podařilo utéci z obsazeného Československa. Ačkoliv sám Heydrich přislíbil svobodu umělcům a hercům, byli tito zatýkáni a umístováni do koncentračních táborů. Česká divadla byla pozavírána, nesměly se promítat české filmy a české knihy byly příslušníky NSDAP páleny.

Jenom hrstka židovských intelektuálů, herců a spisovatelů přežila tuto rasovou očistu. Také těm, kdož přechovávali občany židovského původu nebo jim pomáhali, brožil trest smrti. Mnobo přátel mé matky i jejich sourozenců uteklo v době okupace do zahraničí. Řada se jich po osvobození Československé republiky v roce 1945 vrátila

zpět do vlasti, aniž by tušili, že je v budoucnu čeká další pronásledování a zavírání pozdější komunistickou vládou.

Setkání mých rodičů

V červnu 1940 připravoval německý režisér Géza von Bolvary zfilmování operety Carla Zellerera „*Der Vogelhändler*“ (*Ptáčník*). Pro natáčení tohoto hudebního filmu nazvaného „*Rosen in Tirol*“ si produkční firma Terra-Filmkunst GmbH Berlín zvolila rakouské město Zell am See a pražské filmové ateliéry. Můj budoucí otec byl tehdy členem produkčního štábu, pobýval s ním i v Praze a jako většina kolegů bydlel v hotelu Flora. Filmová společnost najala řadu českých statistů a mezi nimi byla i moje budoucí maminka, obsazená do role dívky z Tirol.

Natáčení v hostivařských ateliérech probíhalo od začátku června až do konce září a během těch měsíců se produkční Georg Siebert a komparzistka Marie Bartošová sblížili. Přes poměrně velký věkový rozdíl se Georg do hezké mladé české statistky zamiloval a získal si její sympatie. V přestávkách mezi natáčením trávili léto v Praze jako čerstvě zamilovaný pár.

Když režisér Peter Paul Brauer pověřil Georga Sieberta přípravou a organizací svého nového filmu „*Sein Sohn*“, navrhl Georg pro natáčení interiérů opět pražské filmové ateliéry. Brauer souhlasil a „*Sein Sohn*“ se točil v Hostivaři. Stál 1 061 000 říšských marek. Georg měl v té době zdravotní potíže a Marie, jak jen jí to čas dovolil, mu vařila dietní jídla. Nosila mu je do ateliérů v Hostivaři, a když měl volno, tak přímo do hotelu Flora.

Později byl Georg svou firmou povolán zpět do Berlína, aby se ujal přípravy hned dvou nově naplánovaných filmů „*Kleine Mädchen, große Sorgen*“ a „*Wenn ich König war*“. S Marií se loučil s těžkým srdcem. Na svou

o dost mladší přítelkyni totiž velice žárlil a vůbec se mu nelíbilo, že by měla nadále působit jako statistka. Nechtěl ani, aby pracovala jako obsluha v hospodě. Skoro denně z Berlína volal a na jeho naléhání Marie své angažmá u filmu na sklonku roku 1940 ukončila.

Když jednou opět volal z Berlína, zeptal se jí, zda by se nechtěla raději odstěhovat k němu, než aby stále hrála služku u maminky v hospodě. Nutno podotknout, že Georg se rozhodl Marii pozvat k sobě do Berlína, aniž by o svém rozhodnutí informoval svou matku, natož aby požádal o její souhlas. Plánoval konečně založit vlastní rodinu a tím se odpoutat z matčina vlivu. Byl přesvědčen, že v jejich čtyřpokojovém bytě je dost místa jak pro matku, tak pro něj a jeho lásku.

Mariina matka ani její sourozenci nechtěli o jejím vztahu s o hodně starším Georgem vůbec slyšet. Všichni byli proti tomu, aby se s ním nadále setkávala. Zvláště potom, co byl její bratr Václav odvečen na práci do Německa, docházelo v rodině Bartošových kvůli jejímu přátelství s Georgem k velkým rozporům.

Zrada

V této těžké době paní Bartošová, sama s pěti dětmi a hospodou, tak tak dokázala živit rodinu. Václav studoval strojařinu, Anča se měla stát kadeřnicí, Antonín řečený Toncek se začal učit truhlářem a Miroslav byl prakticky ještě dítě. Hospodu U Bartošů navštěvovalo málo dřívějších hostů. Lidé se báli někde shromažďovat, neboť německá policie a gestapo velice často pořádaly razie. Z celé ulice v Košířích, kde hospoda stála a kde Bartošovi také bydleli, byli již všichni obyvatelé židovského původu odvečeni do koncentračních táborů.

Přímo v domě, kde byla nejen hospoda U Bartošů, ale i policejní stanice ještě s českými policisty, se schovával devatenáctiletý židovský chlapec,

jehož rodina byla zatčena a poslána někam do koncentračního tábora. Kurt, jak se chlapec jmenoval, unikl zatčení, neboť tu osudnou noc nebyl doma.

Byl to Václavův kamarád a přítel rodiny Bartošových, a tak pro něj Václav společně s několika kamarády postavil na půdě domu úkryt a obstaral pro něj ošacení i boty. Přes den se Kurt schovával na půdě a navečer se odvážil sejít do bytu Bartošových, aby se mohl umýt a najíst. Paní Bartošová vždycky říkala:

„O jeden hladový krk víc nebo míň, to nás už nezabije.“

A Kurt se stal dalším členem rodiny. Mariina mladší sestra Anča do něj byla tak trochu zamilovaná, ačkoliv se k tomu nikdy nepřiznala. Když přišla po práci ze salonu, hned ho běžela pozdravit. Prala mu košile i ostatní prádlo, i když vždycky tvrdila, že jako kadeřnice není pro domácí práce stvořena. Mytím nádobí nebo praním prádla by si zničila pěstěné nehty, natož aby pomáhala matce v hospodě.

Nejen rodina Bartošových, ale i ostatní nájemníci domu si byli vědomi, jakému riziku se vystavují, přesto se všichni tvářili, jako by o úkrytu a Kurtově existenci nic nevěděli. Více než rok se chlapec schovával na půdě před německou policií a hlavně před gestapem. Sídlo policejní stanice přímo v domě paradoxně chránilo obyvatele činžáku před nočními prohlídkami vojáků SS. Paní Bartošová to komentovala slovy „pod svícem je největší tma“. Věřil tomu i Kurt a snad by ve svém úkrytu přečkal celou válku, kdyby ho jeden z jeho kamarádů nezradil pro pár podělaných říšských marek.

(Jméno člověka, který Kurta udal gestapu, bohužel neznám. Nikdo je nechťel vyslovit. Proto i pro mě to bude pouze „ON“)

„ON“ byl kamarád nejen Kurta, ale i Václava a dalších chlapců z ulice. Všichni se občas sešli u Kurta na půdě a zahráli si karty. Většinou o drobné mince, aby to byla větší zábava, a Anča často sedávala vedle Kurta a radila mu, jakou vynést kartu. Ten večer hrál s Kurtem a ostatními i „ON“. Bohužel se mu nedařilo a docela dost prohrál. Když hra skončila,

chtěl, aby mu Kurt prohrané peníze vrátil. Ten to odmítl a věnoval svou výhru Anče. „ON“ uraženě vstal, beze slova opustil půdu a od té doby o něm nikdo neslyšel.

Jednoho dne k ránu, na podzim roku 1941, probudily nájemníky rány na domovní dveře a křik. Když domovník otevřel, vtrhli do domu vojáci SS společně s příslušníky gestapa se psy a bušili na dveře jednotlivých bytů. Jedna skupina běžela po schodech přímo na půdu k úkrytu, kde se schovával Kurt, ostatní vojáci se psy hledali v bytech další ukryté osoby. Všichni obyvatelé, tak jak byli, pouze pyžamech a nočních košilích, se museli s doklady postavit na chodbu vedle svých dveří. Vojáci v bytech rozhazovali a rozbíjeli vše, co jim přišlo pod ruku, nikoho však nenašli. Velitel české policie, který gestapáky doprovázel, musel vždy potvrdit, zda osobně zná lidi, stojící vedle každého bytu.

Z půdy bylo slyšet rány a křik, který náhle utichl. Všichni pak s hrůzou přihlíželi, jak gestapáci vlečou po schodech dolů bezvládné Kurtovo tělo, které za sebou zanechávalo dlouhou krvavou stopu. Když vojáci naložili Kurta na korbu nákladního auta, nahnali obyvatele domu jako dobytek na dvůr. Museli se postavit do řady a velitel SS se jich znovu ptal, zda někdo z nich Kurta zná a zda věděli, že se tento Žid schovával na půdě jejich domu. Všichni mlčeli.

Velitel SS ukázal na tři mladé muže, mezi nimi i na Václava, a nařídil jim, aby se šli do svých bytů obléci. Každého doprovázeli dva vojáci s automatem. Ostatní zatím museli poslouchat výhrůžky velícího gestapáka. Když se mladí muži s eskortou vrátili na dvůr, nechal je velitel SS okamžitě odvézt. Ačkoliv plačící ženy, matky a sourozenci prosili důstojníka, aby se mohli s chlapci alespoň rozloučit, nedovolil jim to a navíc jim vyhrožoval za přechovávání Žida zastřelením.

Osud zatčených mužů zůstával dlouho nejasný a nikdo z obyvatel domu si nemohl vysvětlit, jak gestapo přišlo na Kurtův úkryt na půdě.

Až po skončení války v roce 1945 při likvidaci archivu gestapa objevil někdo jméno onoho člověka, který se vydával za Kurtova kamaráda, pro

několik říšských marek ho zradil a navíc ohrozil životy všech obyvatel domu. Z odporu k tomuto činu již nikdo nevyslovil jeho jméno. Anča později zjistila, že Kurt zemřel v jednom koncentračním táboře v Polsku.

Oné noci, kdy gestapo a vojáci SS provedli razii v domě a zatkli nejen Kurta, ale i Václava s dalšími muži, nebyla Marie doma. Byla u Georga v hotelu Flora na Vinohradech, a když se příští den dozvěděla, co se stalo, jela rychle do hostivařských ateliérů. Plačíc pak prosila Georga, zda by s pomocí svých vlivných přátel nemohl zjistit, proč gestapo zatklo právě Václava a kde se nachází. Georgovi se přes veškerou snahu nepodařilo získat jakoukoliv informaci, a tak rodina Bartošových několik týdnů zažívala obrovskou nejistotu a strach o Václavův osud.

První zpráva od Václava

Krátce před Vánoci 1941 obdržela paní Bartošová dopis z Německa. Byl od Václava. Po zatčení jej gestapo odeslalo na nucené práce. Nejprve si přečetla dopis maminka, po ní Marie i další sourozenci. Znovu a znovu se dívali na Václavova slova a četli je i přátelům a známým. Všechny zajímalo, jak se má a co s ním je. Hned následující den vzala Marie ukázat dopis otci, který žil se svou novou ženou Tončou v malém bytě v Melantrichově ulici nedaleko Staroměstského náměstí. Byl šťastný, že Václav žije a pevně věřil, že jeho syn nasazení v Německu zvládne.

Václav Bartoš, duben 1943 v Berlíně

Ve svém dopise Václav také píše:

Jídlo v lágru nestojí za nic a je ho moc málo. Dělán ve fabrice na náboje a jsou tu mladí lidé skoro z celé Evropy. Při práci jsme přísně hlídáni, jakmile se zjistí, že někdo sabotuje, okamžitě ho zastřelí. Práce to sice není těžká, obsluhuji soustrub, ale ten akord a 12 hodin denně je dost vysilující. Strašné jsou pro nás noční nálety na Berlín, neboť nám potom nezbyvá mnoho času na odpočinek. Také máme strach, stačila by jediná bomba blízko našeho úkrytu a bylo by po nás.

A ke konci :

Seznámil jsem se tu s jedním klukem, jmenuje se Pepík a je taky z Prahy. Prosím vás, můžete nám, mně a Pepíkovi, poslat něco k jídlu? Teplé oblečení, ponožky, boty, deku ale hlavně něco k jídlu a taky cigarety. Jídlo si většinou na cimře rozdělíme, ale ostatní nám zůstane.

Prosím, pište.

Miluji vás!

Váš Vašek